

Hogyan védekezzünk légitámadás ellen?

A lakóházakon belül végzendő munkálatok.
A lakosság magatartása

A LÉGOLTALMI LIGA KIADÁSA

BUDAPEST 1938

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

A repülőgépek teljesítőképességének állandó növelése a repülőket arra képesítette, hogy nemcsak a harcoló csapatokat támadhassák meg, hanem a hátsó országrészt is. Így támadásuk háború esetén elsősorban a forgalom összes berendezései, a vasútvonalak, továbbá a hadianyagot készítő gyárak ellen irányul, de mindezekon felül *maga a lakosság ellen is*, hogy a munkát megakassza, a megszokott mindennapi életet lehetetlenné egye, a lakosság ellenálló képességét megtörje. Ezt a céljukat támadó repülők leghatásosabban úgy érhetik el, ha *városokat és nagyobb községeket támadják meg*, ahol sok ház szűk helyre épült és ahol az okozott anyagi káron kívül bomlasztó erkölcsi hatást válthat ki az ismétlődő légitámadás.

Az ország megvédése légitámadás ellen elsősorban a katonai **légvédelem** feladata. Minden máig tartott hadgyakorlat azonban azt bizonyítja, hogy a *katonai légvédelem repülő hadak támadását megnehezíti, de teljesen meg nem akadályozhatja.*

A jövő háborújában városaink és nagyobb községeink hadszíntérré változhatnak, ezért *szükséges, hogy gyermekeinket és azokat a nőket, akiket kötelességük teljesítése háború idején nem köti a városhoz, onnan eltávolítsuk és közeli tanyákra, avagy kisebb falvakba szétszórják*, lehetőleg még mielőtt az első bomba le hull. Amennyire keresztülvihető, az aggodat és beteget is szállítsuk el. Már ezzel az egy rendszabállyal is számos emberéletet menthetünk meg. A sok fogyasztó eltávolításával pedig egyszersmind a városok élelmezését is megkönnyítjük.

Szükséges továbbá, hogy a lakosság az őt fenyegető veszélyt ismerje és mindenki tudja, hogyan viselkedjék légitámadáskor, s a védekezést illetően mi a teendője. Szükséges ezenkívül, hogy azok az intézkedések, amelyekkel a célzott bombadobás megnehezíthető és a repülőbombák hatása csökkenthető, idejekorán és tervszerűen végrehajtassanak.

A felsorolt munkálatok összességét **légoltalomnak** nevezzük. *Kimondhatjuk tehát, hogy a légoltalom elkerülhetetlenül szükséges*, mert csakis a *katonai légvédelem és a légoltalom együttesen* védhetik a jövő háborújában a városokat a pusztulástól, a nemzetet az összeroppanástól.

Elkerülhetetlenül szükséges, hogy minden lakás minden ház, műhely, gyár a légoltalom egy-egy erődjé legyen, minden falu és város pedig a légoltalomnak egy-egy vára.

Ma nem elegendő jól kiképzett hadsereget fenntartani, hanem elengedhetetlen, hogy épp oly jól kiképzett polgárság védje a haza minden rögét, mert a győzelem érdekében serényen és zavartalanul termelő hátország nélkül háborút viselni nem lehet.

Magyarország helyzete légoltalom szempontjából kedvezőtlen, mert míg a trianoni békeszerződés minket légierőnk fenntartásától eltiltott, szomszédaink hatalmas légi haderővel rendelkeznek. Csehszlovákia pedig fejlett hadiiparral is.

Csonkahazánk kis terjedelme miatt minden városunk a határtól félórás repüléssel elérhető; fővárosunk kb. 8 perc alatt; több határ menti városunk pedig még hamarabb. Ipartelepeink nagy része a főváros és határ menti városaink köré csoportosul, ezért légitámadás könnyen érheti és béníthatja meg őket. Mindezekért *hazánk légvédelme és légoltalma sorsdöntően fontos.*

A repülő bombák ledobásával és géppuskák, gépágyúk tüzével vagy folyékony harcigáz premetezésével támadnak.

A jövő háború első óráiban az ellenséges repülőrajok a vasutat támadják meg, elsősorban építményeit, mint pl. nagyobb vasútállomásokat, vasúti hidakat stb., mert ezek szétrombolásával akadályozhatják meg leginkább a vasúti forgalmat.

Megtámadják a gyárakat és üzemeket, elsősorban azokat, amelyek a hadsereg felszerelését, felruházását, élelmezését szolgálják, mint pl. a vas-, fegyver-, lőszer-, posztó-, és bõrgyárakat, gőzmalmokat stb.

*De megtámadhatják a polgári lakosságot is városaiban és falvaiban; ahol sok ház szűk helyen áll és a ledobott bombák nemcsak nagy rombolást és pusztítást okoznak, hanem bomlasztó erkölcsi hatást is gyakorolnak. A következőkben ismertetett óvintézkedések foganatosítása **létérdeke** minden városnak és falunak, de minden egyes lakójának is.*

A **repülőbombák** hengeres, kúposan végződő vagy hal alakú fémtartályok. Aszerint, hogy töltésük robbanó-, avagy gyújtóanyag, avagy harcász, *robbanó-, gyújtó-, és gázbombákat* különböztethetjük meg.

Épületek romba döntésére nagyszűlyű robbanóbombákat, úgynevezett *rombolóbombákat* alkalmaznak, embertömegek és állatcsoportok ellen pedig kisebb, úgynevezett *repeszbombákat*.

A kisebb rombolóbombák hatása ellen az épületek pincéjében találhatunk védelmet.

Ha lakásunk közvetlen közelében *barlang*, avagy *hegyoldalba*, *sziklába* vájt *pince* van, az teljes védelmet nyújt.

A rombolóbomba szilánkjai és minden fajta harcász ellen tökéletes biztonságot nyújt olyan, legalább 1,5 téglavastag fallal rendelkező pince, amelyet gáz behatolása ellen légmentesen tömitünk.

Az óvóhelyül használt pincének kellékei:

1. előtere legyen;
2. az előtér bejárata ne nyúljon közvetlenül a szabadba;
3. több kijárata is legyen (vészkijárat, esetleg ablakon keresztül);
4. előtérben szükség árnyzék legyen berendezhető.

Pince hiányában óvóhelyünk a szomszédház egyik pincéjében, esetleg házunk földszinti helyiségében is lehet.

Óvóhelynek alkalmatlan az olyan pince, amelyben fűtőanyag van, gőz- vagy vízfűtés kazánja, gázóra és gázcsövek, kályha- és kéménytisztító nyílások, vagy amelynek előtere vagy bejárata gyúlékony anyaggal van tele.

Tömegszerencsétlenség elkerülése céljából *egy-egy óvóhelyen legfeljebb 50-en tartózkodjanak.*

Az óvóhely oly tágas legyen, hogy légmentes elzárása ellenére a menedékkeresők több óráig tartózkodhassanak benne. Minthogy egy nyugvó ember levegőszükséglete óránként bőséges tartalékkal együtt 1 m^3 személyenként *legalább 3 m^2 óvóhely térfogatot számítsunk* és *legalább 1 m^2 alapterületet*. Ilyen méretű óvóhely szükség esetén 6 óráig is használható, levegőfrissítés nélkül.

Az óvóhely mennyezetére négyzetméterenként legalább 1000 kg teherbírású legyen.

Ezért pincénket építésszel vizsgáltsuk meg és mennyezetét úgy támasztassuk alá, hogy minden *négyzetméterre legalább 100 kg súlyt biztosan elbírjon*. *Váznélküli falu épületeknél azonban négyzetméterenként annyiszor 500 kg-ot követeljünk, ahány földem van*

még az óvóhely mennyezete fölött. (Többnyire a régi földem alá új, önálló földem alkalmazása szükséges.)

Óvóhelyünket úgy kell tömítenünk, hogy még kulcslyukon se juthasson be gázos levegő. Minden ablakát – egy kivételével, amely vészkijáratul szolgál és ezért elég nagy legyen – falazzuk be teljesen. A meghagyott ablakot kívülről bombaszilánkok ellen védjük meg, belülről pedig légmentesen zárjuk. Az eltorlaszolást úgy kell végeznünk, hogy az belülről kibontható legyen. Az óvóhely ajtaja légmentesen zárjon.

Légoltalmi szempontból kevésbé veszélyeztetett helyeken kielégítő oltalmat nyújt az **óvóhelyárok**. (Háborús lövészárók.)

Az óvóárok épületektől és egyéb létesítményektől távolabbi helyekre építendő és pedig, úgy hogy 3 m-ként az árok zeg-zug vonalban változtatandó. Az árok mélysége 1,5 méterre, alsó szélessége 0,6 m, felső szélessége 0,8 m-re veendő. Az árokból kiemelt földet két oldalra legalább 30 cm magassága felhányjuk. Az árkot szilánkbiztossá, sőt szükségszerűen gázbiztossá is tehetjük, ha gerendákkal, pallókkal lefedjük, legalább 40 cm vastag földfeltöltéssel látjuk el és a bejáratánál jól záró lefedést (kátránypapírral, sűrű szövettel bevont ajtót) alkalmazunk. (Légítámadáskor az óvóárokból tartózkodók gázárlatot hordjanak, ilyen hiányában pedig szájukat és arcukat nedves kendővel kössék be.)

*Az összes bombafajta közül a **gyújtóbombák** veszélyeztetik leginkább azokat a városokat és falvakat, amelyek polgári légtartalom óvintézkedéseit nem foganatosították. Gyújtóbombák dobásával a repülő számos tűzfészket akarnak okozni. Céljukat már könnyű (1 kg – 5 kg) gyújtóbombák szórásával elérhetik, mert azok a háztetőt átütik és a padláson gyújtanak. Ezért padlásunkat a később ismertetett módon rendezzük be, illetve alakítsuk át.*

A bombaoltásnál a legcélravezetőbb a levegő elzárásával való oltás. *Száraz homoklefedéssel* a hatás körzetét csökkentjük, esetleg még a bomba égését is megszüntethetjük.

Az elentrontermit-bomba. A termit-bomba vakító fénnel ég és az izzó szikrákat úgy szórja, mint egy csillagszóró. A termit-bomba oltását homokfedésen kívül csak *bőséges* vízzel eszközölhetjük. *Kevés vízzel ne* kísérjük meg, mert ez az égést fokozza. A bomba elézése után visszamaradó fémleplenyt vaslapáttal homokbuckára fektessük.

Az elektromermit-bombák 3-5 perc alatt kiégnek és ami már csak ezután ég, az csak fának, vagy más gyúlékony anyagnak égése lehet. Ezeket a tüzeket azután már vízzel elolthatjuk.

A foszforbomba. Sűrű fehér füstöt fejleszt, részecskéi pedig fakó színű lánggal égnak. Nedves homokkal vagy vízzel olthatjuk. Ha a foszfor a levegővel érintkezik, újra lángra lobban. Erre gondoljunk és a foszforrészecskéket szórjuk a vizesvödörbe.

Óvatosság! a jelszó a gyújtóbomba oltásánál. *Legcélrányosabb megvárni, míg a bomba maga elég s csak aztán kell az általa meggyújtott anyagot eloltani.* Ez azért is fontos, mert vannak olyan szerkezetű bombák is, melyek az égés bizonyos idején túl felrobbannak, azért hogy gyújtóanyagukat széjjelhordva az égés területét növeljék. Oltás közben öltünk árlatot, egyrészt azért, hogy szemeinket védjük, másrészt pedig azért, hogy szervezetünket az esetleges mérgező gázok hatásáról megvédjük, mert vannak olyan gyújtóbombák is, melyek működésük közben mérgező gázokat fejlesztenek. *Gázárlat hiányában nedves kendővel kössünk be szánkat és orrunkat.*

A **harcgázt** folyékony, vagy szilárd állapotában vékonyfalú bombákba töltik. A gázbombák alakja a robbanóbombákéval azonos. A harcgázon kívül robbanó töltést is tartalmaznak, amely a földre esés pillanatában a gyújtó hatására szétveti a bomba falát és a benne lévő harcgázt.

A repülőket nemcsak bombákkal intézhetjük gáztámadást, hanem – főleg alacsonyan repülve – folyékony harcgáz csepegtetésével, permetezésével is.

Végül folyékony harcgázzal töltött apróm üvegcséket is szórhatnak, sorozatban vagy tömegesen.

Ha tehát háborúban feltűnően alacsonyan repülő ellenséges gépet látunk, valószínű, hogy az gázt permetezett. Elővigyázattal figyeljünk, nem észlelünk-e ilyenkor mustárra, fokhagymára, muskátlira emlékeztető idegen szagot, ami a terep gázfertőzését jellemzi. Továbbá a talajon, növényzeten nem látunk-e kisebb-nagyobb cseppeket?

Gázüvegcsék leesésük helyén nedves foltot okoznak üvegszilánkokkal.

Órizzük ilyenkor gázzal fertőzött területre lépni.

A harcgázok közül a mustárgáz a legveszélyesebb. Szaga mustárra, fokhagymára emlékeztet. Folyadékalkakban megtámadja a bőrt. A sérülés csak 4-6 óra múlva vehető észre, előbb bőrpír, majd hólyag, később fekély alakjában. Jellemző, hogy az égési hólyaghoz hasonló sérülés kezdetében teljesen fájdalommentes. Ezek az elváltozások csak hetek múlva gyógyulnak. Szemen a mustárgázcseppek vakságot is okozhatnak.

A ruhára és cipőre tapadó gázpermet ezeken keresztül szívódik és sérülést idéz elő.

Gőz formájában a szemet támadja meg, továbbá a légutakat és tüdőt is és hosszantartó megbetegedéseket, esetleg halált okoz.

A mustárgáz e hatása sem azonnal, hanem csak órák múlva mutatkozik.

Ha ruhánkat cipőnket, mustárgázcseppek érték, vagy ha gázzal fertőzött talajon járunk, **legrövidebb idő alatt** (lehetőleg percekben belül) *vessük le ruhánkat úgy, hogy kezünk a beszennyezett részt ne érintse s testünk ennek megfelelő részét lehetőleg vizes klórmésszel, vagy klórmészporral jól dörzsöljük be, klórmész hiányában szappannal és meleg vízzel mossuk le. Kétes esetekben, vetkőzzünk le egész testünket mossuk le meleg vízzel és szappannal és tiszta ruhát öltünk.*

A közvetlenül bőrünkre jutott mustárgázcseppet ronggyal, vattával itassuk fel *s utána rögtön* tisztítsuk meg a fenti módot. Az itatásra használt anyagot, klórmésszel kezelve, semmisítsük meg.

Klórmész használata szemnél tilos! Szemünket gyanús esetben 1 %-os szódabikarbóna vizes oldatával öblítsük, amellyel ajánlatos orr- és szájöblítést is végezni.

A harcgázok ellen védekezni kell, de csak akkor, ha a gázveszély tényleg fennáll. A gázveszély megállapításának módjai **gázfelderítésnek** nevezzük:

A gázfelderítést történhet:

1. a levegőben elosztott, nem látható harc harc gázoknál

- a) látás útján, amikor szemünkkel érzékeljük egy gázbomba becsapódása után keletkező, ködhez hasonló kis felhő képződését, vagy olajhoz hasonló anyagú cseppeket, illetve tócsákat látunk,
- b) szaglás útján, amikor a levegőben rendestől eltérő szagokat érzünk,

c) a harcgáz hatása révén. A harcgázok legtöbbje ugyanis könnyeztet vagy köhögésre ingerel, vagy orrunkban, torkunkban kaparó érzést, sőt egyik-másiknál már az első lélegzetvételkor fojtó érzést vált ki;

2. *folyékony, csepp, vagy tócsa alakjában szétterült harcgázoknál:*

a) azoknak torna-, fokhagyma-, illetve muskátlira emlékeztető szagán kívül

b) kémlő pornak, vagy kémlő papírnak szétszórása révén. A rózsaszínű kémlő por harcgáz cseppjével érintkezve, élénk pirossá, a fehér, vagy rózsaszínű kémlőpapír pedig szürke színűvé válik.

Abban az esetben, ha valamelyik gázfelderítési mód segítségével harcgáz jelenlétét megállapítottuk, minden igyekezettel azon kell lenni, hogy annak káros hatását megszüntessük. Ezt **gázmentesítésnek** nevezzük.

A levegőben eloszlott harcgáz hatását megszüntethetjük, vagy legalább is erősen lecsökkenthetjük:

a) szellőzéssel, vagyis ajtó-ablak kinyitásával mesterséges légjáratot állítunk elő. Amennyiben a helyiség fűthető, úgy felfűtés után a meleg levegő a nyílásokon át könnyebben cserélődik, szellőzik. Ez a mód azonban csak akkor alkalmazható, ha az épület körüli levegő harcgázmentes, vagyis tiszta,

b) permezetéssel, amikor erre alkalmas készülékkel (porlasztó, kézi vagy háti permetező) tiszta vagy szódadikarbónás vizet permetezünk a levegőbe.

Csepp alapjában jelentkező harcgázok hatástalanítását végezhetjük:

a) amennyiben az az emberi testre került, a „Gázzsebcsomag”-ban található klórmészpúderrel rászórás útján (ilyen hiányában klórmésszel);

b) földre kerül cseppek, tócsák esetén egyenlő arányban összekevert klórmész és föld (vagy homok) szétszórásával,

c) tárgyakra hullott cseppek hatástalanítása pedig forró vízben történő 2 órás kifőzéssel, vagy ha ez eljárás az anyagot tönkretenné, úgy langyos klórtartalmú vízben leendő 4 órás áztatással, vagy klórmész és vízből készült péppel való bekenés útján eszközölhető. A hatástalanítás legegyszerűbb módja, ha a harcgáz érte anyagot a nap és levegő (szél) hatásának tesszük ki. Ez az olcsó eljárás azonban igen hosszadalmas;

d) *élelmiszer és ivóvíz gázmentesítése vagy nehezen, vagy egyáltalán nem hajtható végre. A fogyasztásra szolgáló anyagokat tehát mindig gázmentesen (légmentesen elzárva) tartjuk.*

Őrizkedjünk olyan élelmiszer és víz fogyasztásától, amelyet harcgázcseppek értek, mert ezektől súlyosan megbetegedhetünk. Ilyen vizet még mosásra se használjuk. Ezekről háziállataink is megbetegednek, az ilyen élelmiszert tehát klórmésszel behintve el kell ásni, a vizet csatornába kell önteni.

Élelmiszereket lehetőleg légmentesen zárjuk el. Jó a celofánpapírba, viaszosvászonba való csomagolás.

Ha élelmiszerünk *levegőben lévő harcgáztól* különös szagot vagy ízt kapott, semmisítsük meg. Nagyobb élelmiszerkészletnél forduljunk előbb tanácsért hatósági szakértőhöz.

Olyan **tüzelőanyagot**, amelyet harcgázcseppek értek, nem szabad használni, mert a melegben a cseppek elpárologhatnak és gázveszélyt okozhatnak. Tartsuk tehát tüzelőanyagunkat fedél alatt.

*

Kimagaslóan fontos azok az intézkedések, amelyek megakadályozzák, hogy légitámadások városokat, nagyobb községeket, gyárakat és vasútállomásokat meglepetésszerűen érhessék. Hogy mindezek idejekorán értesüljenek az őket fenyegető veszélyről, az ország határánál, valamint az ország belterületén több előre megállapított vonal mentén figyelő őrsök figyelik az ellenséges repülőket és számukat, fajtájukat, valamint repülési irányát és magasságát távbeszélőn légvédelmi kerületük *légvédelmi központjának* jelentik. Minden ilyen központ mellett riasztó központ működik, amely a területen fekvő vasútállomásokat, gyárakat és azokat a szerveket, amelyeknek felkészülése huzamosabb ideig tart, (rendőrség, mentők) a közelgő veszélyről „légi veszély” jelszóval távbeszélőn értesíti. A „légi veszély elmúlt” jelszóval pedig ugyanezeket – szintén távbeszélőn – a veszély elmúltáról értesíti. A lakosság riasztás a központ a „légvédelmi riadót” rendeli el. A riasztás hangjeleket történik (üvöltő szirénahang három ízben. 1-1 perc időtartamban, az egyes jelzések között félperces szünetekkel, vagy a harangok félreverésével).

Ugyanezek az eszközök jelzik a riasztó központ parancsára azt az időpontot is, amidőn a lakosság elhagyhatja az óvóhelyet.

A „légi veszély elmúlt” jele: egyforma hangszínezetű és egyforma hangerősségű hosszas bűgás szirénával vagy rendes harangozás.

*

A közérdeke parancsolóan megkívánja, hogy háború alatt minden fényforrás, amely éjjel a repülőket figyelmét felkeltheti és a célzott bombadobást megkönnyíti eloltassék. Ezért az illetékes hatóság a „csökkentett világítás” rendeli el. Erre az ország egész területén minden fényforrás megszüntethető, ama lámpák kivételével, amelyek a forgalom és közbiztonság miatt nem nélkülözhetők.

Amint légitámadás veszélye fenyeget, a helyi riasztóközpont a „teljes elsötétítést” rendeli el, mire a város, gyárak, vasútállomások stb. teljes sötétségbe borulnak. Ezért idejekorán gondoskodjunk szükségvilágításról és gyertyát, lámpát szerezzünk be.

Elsősegítségnyújtás

Légitámadások alkalmával különböző sérülések, rosszulletek keletkezhetnek. A rombolóbombák okozta házbeomlások stb. külső- és belső sérüléseket, a gyújtóbombák hatására keletkezett tűz égési sebeket a harcgázok (mustárgáz) gázmérgezést és gázsérülést okozhat.

1. *Hasüregi* (belső) vérzés esetén a sérültet azonnal kórházba kell szállítani.

Sebzéseknél, ha erős (verőeres) vérzést látunk, legelőször azt csillapítsuk szorítókötéssel. A seb bekötését csak tiszta kézzel és csíramentes (steril) kötszerrel végezzük. A sebbe nyúlni tilos!

2. Égési sebre tegyünk olajos, vagy vazelines kötést.
3. Csonttörés esetén fontos az eltörött csont nyugalmának a biztosítása. (Sínezés).
4. Ájulás esetén hideg vizes ruhával dörzsöljük az ájult arcát, szagoltassunk vele ingerlő szagú anyagokat (szalmiákszesz, ecet, reszelt torma), súlyos esetben alkalmazzunk mesterséges lélegeztetést.
5. Hőgutánál a beteget szállítsunk árnyékos-hűvös helyre, a ruháit gomboljuk ki, a testét mosogassuk hideg vízzel, adjunk hűsítő italokat és szíverősítőt, pl. hideg feketekávét, erős teát.
6. Ingerlő, könnyeztető, tüsszenthető harcgázmérgezés esetén a könnyezés ellen 2 %-os szódadikarbóna oldattal szemöblögetést alkalmazzunk, a tüsszentés ellen szagoltassunk friss klórmész-púdert.
7. Fojtóharcgázmérgezésnél a sérültet azonnal fektessük le, a legkisebb mozgás is tilos, adjunk szíverősítőket. *Mesterséges lélegeztetés tilos!*
8. Folyékony harcgáz által okozott mérgezésnél friss esetben a gázcseppet itassuk fel itatóspapírral, tiszta ronggyal és a kissé megnedvesített bőrre hintsük klórmészpúdert (hiányában klórmészt), melyet 5 perc múlva langyos vízzel mossunk le és ismételjük meg ezt az eljárást. Ha a szembe jutott mustárgáz, végezzünk bőséges szemöblögetést 2 %-os szódadikarbónaoldattal.
9. Világítógázmérgezésnél élesztési eljárást alkalmazzunk (lásd: ájulás), az eszméleténél lévő mérgezettnek adjunk szíverősítőket.
10. Mérgezéseknél (harcgázzal fertőzött étellel) hányatás utána erélyes hashajtás. Minden háznál legyen kéznél: „*Elsősegítés csomag*” vagy steril pólya (minden lakóra egyet számítunk), háromszögletű kendő (a lakók számának fele), vatta, biztosítótű, alkohol, jódtinatura, olaj és vazelin, klórmészpúder, vagy legalább klórmész, légmentesen zárt dobozban, szódadikarbóna.

HOGYAN VÉDJÜK MEG LAKÓHÁZUNKAT LÉGITÁMADÁS ELLEN? A LAKOSSÁG MAGATARTÁSA.

A lakóházon (házcsoporton) belül elő kell készíteni azokat a berendezéseket és óvórendszabályokat, melyek a légítámadás által okozott károkat csökkentik: az óvóhelyeket, az egészségügyi és gázvédelmi berendezéseket és felszereléseket, a tűzvédelmi, az elsőtétítési és riasztási rendszabályokat, valamint a műszaki helyreállítás eszközeit.

Légvédelmi riadó jelére az élet- és vagyónbiztonság megóvását célzó, valamint a keletkezett veszedelmek kiküszöböléséhez szükséges munkálatokban mindenkinek hathatósan részt kell vennie.

Ezen munkálatok végrehajtásához a következőket szükséges tudni:

1. Hogyan kell felkészülni a lakosságnak már békében a légítámadásokkal szemben?
II. A lakóház (házcsoport) légoltalmának végrehajtásához milyen felszerelések és eszközök szükségesek? III. Mi a feladata a lakóház (házcsoport) légoltalmi őrségének? IV. Milyen szempontok szerint állapítjuk meg a lakóház (házcsoport)

légoltalmi őrség számerejét és tagozását? V. Hogyan viselkedjék a lakosság a honi légvédelmi készültség elrendelésétől annak feloldásáig? VI. Mi a kötelessége a lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség parancsnokának?

I. Hogyan kell felkészülnie a lakosságnak már békében a légitámadásokkal szemben?

1. *A gyújtóbomba hatása elleni védekezés.* Ehhez: a) A padlást *lomtalanítani kell.* b) A padlástér *faszerkezetű osztófala*it el kell távolítani. c) A padlástéren homokot kell tárolni oltás céljára és azért, hogy *honi légvédelmi készültség* elrendelésekor (ha légitámadás veszélye fenyeget) a padlásteret 1-2 cm vastagságban felszórassuk homokkal. d) A padlástéren vizet kell előkészíteni oltás céljaira. e) A padlás faszerkezetét *lángtalanítani* (impregnálni) vagy meszelní kell . f) *Tűzjelző berendezést* kell lehetőleg beszerezni. g) Szem előtt kell állandóan tartani azt, hogy *az udvaron és a ház közelében nem szabad gyúlékony anyagot elhelyezni.*
2. *Rombolóbomba* hatása ellen az óvóhely véd. Ezért az óvóhelyet ki kell választani és azt úgy kell megerősíteni, hogy az a) *szilánkbiztos* b) *bedőlés mentes* és c) *gázbiztos* legyen.
3. *Gázbomba* hatása ellen az óvóhelyek különböző hézagainak és nyílásainak (ajtó, ablak) lehetőleg gázmentes tömítéséhez szükséges anyagot elő kell készíteni. *Gázálarcot kell vásárolni mindenkinek! A népgázálarc minden harcász ellen véd!*
4. Az *elsötétítéshez* szükséges eszközöket elő kell készíteni, hogy a lakásokból a fény kiszűrődhessék ily módon megakadályozzuk. (Ablakokra sötét függöny.)
5. Részt kell venni a lakóház (házcsoport) lakóinak a *Légoltalmi Liga* által rendezett kiképzésen és a lakóház (házcsoport) légoltalmi gyakorlaton!
6. Végre kell hajtani a lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség parancsnokának rendezéseit.
7. Be kell lépni a *Légoltalmi Liga* tagjai sorába, hogy a Liga megerősödjék és így célkitűzéseit megvalósíthassa. A légoltalmi önvédelem és kötelesség a család iránt. Fizessünk elő a *Riadó!*-ra a *Légoltalmi Liga* lapjára.
8. Vidéki, illetve kevésbé veszélyeztetett területen lakó rokonokkal és ismerősökkel fel kell venni az érintkezést, hogy a honi légvédelmi készültség idején a gyerekek, betegek, aggok oda legyenek kihelyezhetők.
9. Szegényebb embertársainkat gázálarchoz kell juttatnunk!
10. Már ma kell mindezt cselekednünk, nehogy holnap késő legyen!

II. Milyen felszerelések és eszközök szükségesek a lakóház (házcsoport) légoltalmának végrehajtásához?

A ház (házcsoport) légoltalmi őrség parancsnokánál legyenek készenlétben a házon (házcsoporton) belül légitámadás alatt előforduló kisebb műszaki hibák helyreállításához szükséges eszközök (lakatos-, asztalos-, gáz-, villany- és vízvezeték szerelőszerszámok). Ezeket célszerűen szerszámládában kell elhelyezni. A ház (házcsoport) légoltalmi őrség parancsnoka olyan alkalmas helyen helyezi el a ház (házcsoport) riasztásához szükséges riasztó eszközt (kézi sziréna, síndarab kalapáccsal, kereplő), hogy a ház (házcsoport) lakói feltétlenül meghallják a riasztást.

A padlástér bejáratánál (avagy annak közvetlen közelében) tartandók: A házi tűzoltók felszerelése és egyéb szükséges eszközök és pedig: veder, szikracsapó, vászonveder, szabványosított vagy más alkalmas, vízzel oltó, kézi tűzoltó készülék, vödörbe állítható fecskendő, lapát, csákány, fűrész, balta, kézilámpa. A kézilámpák akkumulátorosak vagy száraztelepesek legyenek, ennek hiányában zárható olajlámpa kell. A *padlástéren* hordóba víz és előkészített homokbuckák, az óvóhellyel összeköttetést szolgáló berendezés (tűzjelző, csengő).

Az óvóhely előterében elhelyezendő: mintegy 10 cm magas, legalább 50x50 cm-es nyitott *ládikó* klórmésszel megtöltve, a gázzal szennyezett lábbelik letisztítására. Légmentesen zárható láda klórmésszel, *jól zárható bádagedény* (gázzal szennyezett ruhák befogadására), légoltalmi *mentőszekrény*, *hordágy* rögtönzéséhez szükséges fa rudak, takaró vagy erős lepedő, *mosdótálak*, tiszta víz, szappan, körömkefe, poharak, edény a szennyes víz befogadására, *néhány üveg tiszta, forralt víz szemöblögetéséhez, törülköző*, a falon kifüggesztve: *magatartási utasítás*.

Az óvóhely illemhelyén: klórmeszes vizet vagy mésztejet, homokot vagy tőzeget kell tárolni.

Az óvóhelyen: padok, székek, asztalok, szükség világítóeszközök (kézi villanylámpa), bőséges ivóvíz jól zárható edényekben, magatartási utasítás a falon kifüggesztve, összeköttetést szolgáló berendezés a padlástérrel (tűzjelző csengő). Itt említjük meg, hogy célszerű a rádióvezetéket is az óvóhelyre bevezetni.

Az esetleg eltorlaszolt óvóhely kiszabadításához szükséges szerszámok, szigetelő- és tömítőanyagok: vas emelőrud, csákány, lapát, balta, fűrész, szeg- és kapocskészlet, vasfűrész, harapófogó, szigeteltnyelű csipőfogó, kemény faékek, homokzsák, nedves agyag vagy gitt, nemezszalag, enyvezett erős papír, téglák.

A gázmentesítéshez szükséges felszerelés: kézi szóró, klórmeszes láda, öntözőkanna, kefeseprű, cirokseprű, hordozható faláda (kihordó láda), lapát stb.

III. Mi a feladata a lakóház (házcsoport) légoltalmi őrségének?

A ház (házcsoport) légoltalmi őrség feladata lakóházon (házcsoporton) belül légítámadás esetén a károk és veszedelmek kiküszöbölése és helyreállítás, a tüzek csirájában való elfojtás, a sérültek ápolása, az egyszerűbb műszaki és gázvédelmi munkálatok elvégzése, a lakók vagyonának megőrzése és a vakrémület elfojtása.

Ennek megfelelően a lakóház (házcsoport) őrsége a lakóház (házcsoport) *légoltalmi őrség parancsnokból, óvóhelyparancsnokból, tűzoltó, egészségügyi, műszaki és gázvédelmi közegekből és a küldöncökből* áll. A lakóház (házcsoport) őrség tagjait az összes *felsorolt munkálatok végrehajtására* ki kell képezni. A lakóház parancsnoka a lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség parancsnoka.

A lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség parancsnokát és helyettesét a lakóházon (házcsoporton) belül a lakó személyek közül célszerűen az ingatlan tulajdonosának a Légoltalmi Liga útján tett javaslata alapján a hatóság nevezi ki. A lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség parancsnokának *helyettese* egyúttal az *óvóhely parancsnoka* is.

Az óvóhelyparancsok légítámadás alatt az óvóhelyen tartózkodók között a rendet és fegyelmet minden körülmények között fenntartja, a vakrémületet kíméletlenül letöri, a lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség parancsnokának rendelkezését az óvóhelyen végrehajtja. (Kiválasztás és kinevezés, mint feljebb.)

A *tűzoltók*: feladata a lakóházban (házcsoportban) tüzek keletkezésének megakadályozása, a keletkezett tüzek oltása, illetve a tüzek tovaterjedésének megakadályozása. Szükség esetén házi tűzoltók a hatósági tűzoltó segélyosztag munkájában segédkeznek. Az *egészségügyi* közegek feladata lakóházon (házcsoporton) belül a sérültek részére első segítséget nyújtani. A *gázvédelmi* közegek lakóházon (házcsoporton) belül felderítik a gázzal fertőzött területeket és azokat gázmentesítik. A *műszaki* közegek lakóházon (házcsoporton) belül egyszerűbb műszaki helyreállító munkákat végzik. Villany-, víz-, gázvezetékek helyreállítása, óvóhely alátámasztások, bedőlések helyreállítása) A *küldöncök* (összekötők) lakóházon (házcsoporton) belül a lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség parancsnoka és az óvóhely, valamint a lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség parancsnoka és az őrség tagjai közötti összeköttetést biztosítják.

A lakóház (házcsoport) légoltalmi őrségparancsok a küldönc (összekötő) útján adja ki rendelkezéseit. A lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség tagjai *nagyobb részt nőkből* áll.

IV. A lakóház (házcsoport) légoltalmi őrségének számereje és tagozása?

A lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség számerejét és különösen a tagozását teljesen a *helyi körülmények* szabják meg. Az őrség felállításánál a súlyt a tűzvédelmi és egészségügyi szolgálat megszervezésére kell helyezni. Támpontul szolgáljanak:

- a) *Kis épületben* (házcsoportban) pl., ahol a lakók száma kb. mintegy 30 (lélekszám), az őrség ereje: 7 fő, *az őrség tagozása*: 1 lakóház (házcsoport) légoltalmi parancsok, 1 lakóház (házcsoport) légoltalmi parancsok helyettes (egyúttal óvóhelyparancsnok), 2 tűzoltó (házi tűzoltó), 2 egészségügyi közeg (e. ü. segéd), 1 küldönc (összekötő) lehet.
- b) *Nagy épületben*, pl. (házcsoportban), ahol a lakók száma kb. mintegy 100 (lélekszám), az őrség számereje: 21 fő; *az őrség tagozása*: 1 lakóház (házcsoport) légoltalmi parancsok, 1 lakóház (házcsoport) légoltalmi parancsnok helyettes (egyúttal óvóhelyparancsok), 6 tűzoltó (házi tűzoltó), 5 egészségügyi közeg (egészségügyi segéd), 3 műszaki közeg (műszaki segéd), 2 küldönc (összekötő) lehet.

A lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség általában a lakóház (házcsoport) lakóinak (lélekszámának) mintegy *egyötöde-egyhatoda* legyen.

A lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség felszerelése. Az őrségnek a) személyi és b) szakfelszereléssel kel rendelkeznie.

A *személyi felszerelés* (személyenként): 1 drb sisak (szükségmegoldásban: a fej megvédésére alkalmas eszköz), 1 drb gázálarc (szükségmegoldásban: nedves kendő, melyet az orr és száj elé lehet kötni). 1 drb vízmentes kabát (szükségmegoldásban: vászon munkásruha vagy kezes-lábas),m 1 pár sárcipő (szükségmegoldásban: erős bőrcipő és ere erősíthető fatalp), 1 drb kézi villanylámpa, 2 drb gázzsebcsomag, 2 drb sebkötő csomag, 1 drb jelzősíp, 1 drb karszalag (a hatóság írja elő, hogy a karszalagok milyenek legyenek).

Ezenkívül a gázvédelmi és egészségügyi közegek részére szolgálatuk ellátásához szükséges *különleges* személyi felszerelés is.

- b) *Szakkfelszerelés.* L. II. alatt.

V. Hogyan viselkedjék a lakosság a honi légvédelmi készültség elrendelésétől annak feloldásáig?

A) Teendők a „honi légvédelmi készültség” elrendelésekor:

1. A lakás *elsötétítéséhez* szükséges eszközök előkészítendőek.
2. Csak a legszükségesebb világítást szabad meghagyni! (A többi villanygőg kicsavarandó.)
3. *Szükségvilágítás* előkészítendő (zseblámpa).
4. Az óvóhely tömítése, hogy gáz be ne hatolhasson.
5. Az ablakokat kétoldalt papírral kereszt alakban *átragasztani*, hogy a légnyomásnak ellenálljanak, illetve ha bezúzódnak, minél kevesebb szilánkra törjenek.
6. Minden edényt (fürdőkádat) vízzel meg kell tölteni, hogy ha a lakásban tűz üt ki, kellő mennyiségű víz álljon a tűzoltók rendelkezésére.
7. Az „*óvóhely csomag*”-ot közvetlenül a lakás kijárata mellé kell előkészíteni. Az „óvóhely csomag” célszerűen a következőket tartalmazza: takaró, élelmiszer, villanylámpa, gyerekek részére játékszer, kisgyermek részére tej, a legfontosabb személyi okmányok és a családi körülmények szerint változó legszükségesebbek. A romló élelmiszert naponta cserélni kell. Legcélszerűbb ezért az óvóhely csomagba *konzervet tenni*. Ne felejtsük el, hogy az óvóhelyen esetleg több óráig kell tartózkodnunk!
8. Az utcára ne menjünk ki gázálarc és kevés élelmiszer nélkül. A gázsebcsomagot mindig vágjuk zsebre. (Ha ilyen nincs, kis, jól dugaszolt üvegben vigyünk klórmentet.

B) Teendők „Légvédelmi riadó” esetén

a) Általában:

Nyugalom! Ne kiabálj! Ne toladodj! Ne okozz riadalmat! A kishitűeket térítsd észhez, siess az óvóhelyre, vagy keress más menedéket. Segíts az aggoknak, nőknek, gyermekeknek és tehetetleneknek!

Engedelmeskedj!

Ne kíváncsiskodj! – az életedbe kerülhet.

b) A házban:

Keveset beszélj – gyorsan cselekedj!

Utcára ne menj ki!

Ne állj az ablakhoz!

Hajtsd végre az elsötétítést!

Tedd be az ajtókat és ablakokat!

A kályhák tüzeit oltsd el! (hamuval, homokkal).

A gáz- és vízvezetéket zárd el, a világítást szüntesd meg!

Vedd magadhoz a gázálarcodat!

Lakásod ajtaját kulccsal ne zárd be. (Hogy a benne keletkezett tüzet a házi tűzoltók elolthassák.)

Az óvóhelycsomaggal siess a megjelölt útvonalon az óvóhelyre.
Az őrség felszerelésével siessen helyére.

c) Az utcán (szabadban):

Az utcáról tűnj el!
Siess a legközelebbi óvóhelyre, vagy más védett helyre!
Járműveddel az utca baloldalán azonnal állj meg.
Járműved világítását azonnal szüntesd meg.
Kocsidból a lovakat fogd ki és kösd ki.
Segíts embertársaidon.

C) Légítámadás alatt.

a) Általában:

Nyugalom!
Önuralom!
Küzd le a vakrémületet!

b) A házban:

Ülj nyugodtan az óvóhelyen!
Ne dohányozz!
Keveset beszélj!
Intsd le a fecsegőket!
Ne égess gyertyát, vagy nyílt lángot!
Segíts embertársaidon!
Az óvóhelyet az óvóhelyparancsnok engedélye nélkül elhagyni tilos!

c) Az utcán vagy szabadban:

Védett helyen maradj! (A szabadban fák, bokrok közé vagy árokban.)
Ha gázfelhőbe kerülsz, s nincs nálad gázálarc, lehetően nedves kendőt tégy a szájad és orrod elé.
Nyugodtan vegyél lélegzetet.
A gázfelhőből a széllel ellentétes irányba vagy oldalt igyekezz kijutni.
Ha gázsérülést szenvedsz, ne járj, hanem vitesd magad a legközebbi segélyhelyre.

d) Nyilvános helyeken:

Őrizd meg nyugalmat, meg védelemről gondoskodjanak.
Ne menj ki az utcára!

D) Légítámadás után.

a) Általában:

Ne kíváncsiskodj és ne csoportosulj!

A helyreállító munkálatokban segíts és ne gátold azok végrehajtását.

b) A házban:

Az óvóhelyet azonnal szellőztesd és rendben elhelyezett edénybe tedd.

Gázzal szennyezett ruhádat az óvóhely előterében elhelyezett edénybe tedd.

Kövessd a ház légoltalmi parancsnokának parancsait.

Gázzal fertőzött helyeket kerüld ki.

Ne nyúlj fel nem robbant bombákhoz!

Lakásodba csak akkor lépj be, ha meggyőződted, hogy nincs gázzal szennyezve.

Lakásodat kutasad át, nincs-e valahol rejtett tűzfészek!

Lakásodat szellőztesd ki, de ne feledkezz meg az elsötétítési rendszabályokról.

Ellenőrizd az élelmiszereket! – Azt esetleg felhasznált vizet pótold! – Óvóhely-csomagodat egészítsd ki!

Készülj fel a következő légitámadásra!

Ne csoportosulj – ne fecsegj!

Térj vissza munkádhoz!

c) Az utcán vagy szabadban:

Siess munkád után! – Ne csoportosulj! – A rémhírterjesztőknek és a röplapoknak ne ülj fel, - add át azokat a legközelebbi rendőrnek!

A gázveszélyes helyeket kerüld ki!

Fel nem robbant bombához ne nyúlj!

V. Mi a kötelessége a lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség parancsnokának?

A lakóház (házcsoport) légoltalmi őrség parancsnoka az ingatlan tulajdonosát a lakóház (házcsoport) légoltalmának képesítésében támogatja és a szükséges eszközök beszerzését és utánpótlását nála szorgalmazza.

A) Kötelmek békében:

1. Nyilvántartja a ház lakóit.
2. Megszervezi és felállítja a lakóház (házcsoport) légoltalmi őrségét).
3. Az őrség kiképzéséről gondoskodik.
4. Felvilágosítja és kioktatja a ház (házcsoport) lakóit a légitámadás esetén a követendő magatartásra.
5. Lakóházon (házcsoporton) belül légoltalmi gyakorlatokat tart.
6. Kiválasztja és berendezteteti az óvóhelyeket szakember tanácsa szerint. (1. Riadó! és Légoltalmi Közlemények.)
7. Gondoskodik a padlástér lomtalanításáról. Padlástéren homokot, vizet tároltat.
8. Ellenőrzi, hogy a lakók az elsötétítéséhez szükséges berendezéssel rendelkeznek-e és a légoltalmi rendelkezéseket végrehajtották-e.
9. Ellenőrzi az őrség felszerelését és a légoltalmi eszközök működőképességét.
10. A *Légoltalmi Liga* részére tagokat, a *Riadó!* számára előfizetőket gyűjt.

B) Honi légvédelmi készültség elrendelésekor:

1. A házőrség beosztását ellenőrzi.
2. Ellenőrzi az óvóhelyet és az ott lévő felesleges holmit eltávolítja.
3. Ellenőrzi, hogy a légoltalmi eszközök működőképese-e? Az észlelt hiányokat azonnal pótoltatja.
4. Ellenőrzi az elsötétítési berendezéseket.
5. Ellenőrzi, hogy a lakásokban van-e víz tárolva.
6. Ellenőrzi a lakók óvóhely csomagjait.
7. Ellenőrzi a gáztömítéseket.
8. Ellenőrzi a lakóház (házcsoport) riasztásához szükséges riasztó eszközt.
9. Megállapítja, hogy hol van a legközelebbi segélyosztag és segélyhely helye.
10. A lakóház lakóit kiosztatja teendőikre.

C) Légvédelmi riadó jelére:

Ténykedésében az őrség tagjai támogatják.

1. Megszólaltatja a riasztó eszközt.
2. Az őrség tagjait helyükre küldi.
3. Felügyel, hogy a lakók nyugodtan vonuljanak le a kijelölt útvonalon az óvóhelyre.
4. Ellenőrzi az elsötétítést.
5. A villanyt kikapcsolatja, gázfőcsapot elzárja, a víz fővezetékét nyitva hagyja!
6. Minden eszközzel letöri a vakrémületet.

D) Légitámadás alatt:

1. A károk és veszedelmek kiküszöblését célzó munkálatokat irányítja.
2. Figyeli a lakóház (házcsoport) területét (ebben segédkezik a küldönc).
3. Összeköttetést tart a szomszéd és szemben lévő házakkal (házcsoportokkal) és szükség esetén a veszélyeztetettek segítségére siet.
4. A később jövöket utasítja, hogy az óvóhely előterében a gázmentesítést hajtsák végre.
5. Az őrség tagjaival szükség szerint intézkedik.
6. Az óvóhellyel és az őrséggel küldönc útján állandó összeköttetésben áll.

E) Légitámadás után:

1. Az őrség tagjaival felkutatja a lakóház (házcsoport) környékét, hogy hol van gázzal szennyezett terület, esetleg nyitott tűzfészek, fel nem robbant bomba.
2. A gázzal szennyezett területet megjelölteti és szükségátjárokat létesített (ilyenek gázmentesítettése útján, avagy deszkák lerakásával, rózse, szalma szórásával).
3. Az óvóhely elhagyására engedélyt ad és az óvóhelyet rendbe hozatja.
4. A lakosságot elővigyázatra és nyugalomra inti.
5. A gázfőcsapot csak akkor nyitja ki, ha meggyőződött arról, hogy minden lakóban el van zárva a gázcsap és csőtörés nincs. A villanyt bekapcsolja.
6. A szükséges helyreállításokról intézkedik.
7. Elhasznált anyagokat pótoltatja.
8. Mindent előkészít a következő légitámadásra.

9. Minden rendelkezésre álló eszközzel azon van, hogy a mindennapi élet mielőbb visszatérjen.

A lakosság repülőtémadások elleni önvédelmének megszervezésével a

LÉGOLTALMI LIGA

van megbízva. A Liga e nagyfontosságú feladatát – a m. kir. honvédelmi miniszter irányítása mellett – akként teljesíti, hogy az összlakosságot felvilágosítja a mindenkit fenyegető légiveszély, a légitámadások módja, eszközei, hatása, valamint az ellenük való védekezés mikéntjét illetően. Ezen felül a lakóházakon belül létesítendő összes óvórendszabályokat megszervezi és azok kiépítésében közreműködik.

A lakóházon belül *légoltalmi őrséget* alakít. Ahol erre megfelelő számú személy nem áll rendelkezésre, ezt a szervezést házcsoporton belül végzi.

A légoltalmi egységek szervezetén belül a lakóház (házcsoport) az a végső és legfontosabb elemi sejt, amelyen a légoltalom súlya fekszik. A lakóház szervezettségének kell úgy a vakrémületet, mint a károk terjedését megakadályozni.

A Légoltalmi Liga országos irányításár az *Országos Elnökség* végzi (Budapest, IV., Kossuth Lajos utca 14. sz. Távb.: 18-44-54).

Budapest és környékét a *Liga Budapesti Főcsoportja* irányítja (Budapest, IV. Kossuth Lajos u. 4. Távb.:18-44-54).

Minden honvéd vegyesdandár parancsokság székhelyén *Liga Kerületi Elnökség* működik, amely a vegyes dandár területén minden városban és községben alakuló helyi Liga-csoportokat irányítja.

Amennyiben városunkban, vagy falunkban Ligacsoport működik, a szükséges felvilágosítással és útmutatással az szolgál.

Ahol a helyi Liga-csoportok még nem működnek, ott a megfelelő kerületi elnökséghez fordulhatunk tanácsért és felvilágosításért.

Ne tétlenkedjünk, hanem cselekedjünk a füzetben foglaltak alapján azonnal!

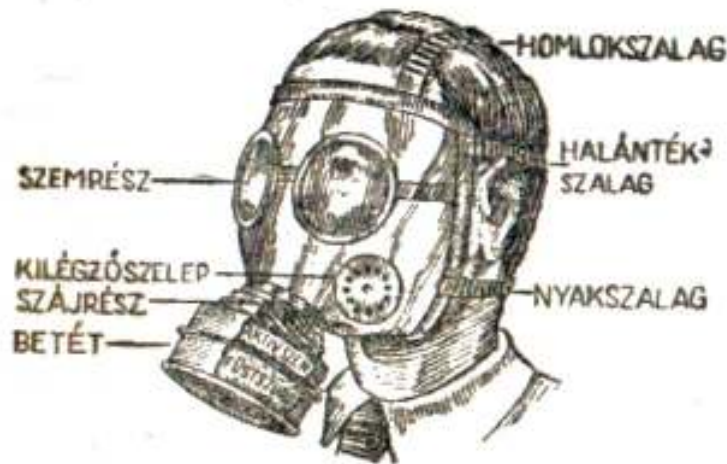
Aki e füzetet áttanulmányozta, hazafias kötelességének tartsa, hogy azt kézről kézre továbbadja.

NÉPGÁZÁLARC

A népgázálarc védelmet nyújt a levegővel keveredett harcgázok ellen.

A népgázálarc az arc légmentes elzárására szolgáló *álarctestből* és a beszívott levegő szűrését végző *betétből* áll.

Az álarctest 5 nagyságban készül, legnagyobb az 1-es legkisebb az 5-ös jelzésű. A gumizott szövetből készült álarctest *zárókeret* mentén fekszik föl az arcra, légmentesen beerősített cellon *szemüvege* a látást zavaróan nem befolyásolja. Az álarctest *szájrésszébe* csavarjuk be a betétet. Az elhasznált levegő *kilégzőszelepen* távozik el az álarcból. Az álarcban lecsapolódott nedvességet a szájréssz vajatába helyezett *cseppfogó* nemez szívja fel.

A felöltött gázálarcot a *tartószalagok* (fejszalagok) rögzítik. Az álarc véletlen lehúzását a *nyakszalag* bekapcsolásával akadályozzuk meg.

A *betétben* történik a harcgáz tartalmú levegő szűrése. A betét kimerülését a harcgáz enyhe szagának fellépése jelzi.

Az *álarctestet* úgy kell kiválasztani, hogy mindenki *megfelelő nagyságú*, gázbiztosan illeszkedő gázálarccal legyen ellátva.

Megfelelő nagyságú az álarctest akkor, ha zárókerete a szemöldök felett, de semmi esetre sem a hajon fekszik, a fület nem érinti, ezenkívül a szem lehetőleg a szemüveg közepén vagy felső harmadában látszik. A szalagok hosszúsága tolokákkal állítható.

A látszólag helyesen felillesztett álarctest zárásbiztosságát úgy vizsgáljuk, hogy a szájrészt tenyerünkkel befogva belélegzünk. A keret mentén még erős szívásnál sem szabad levegőnek behatolnia, viszont az álarctestnek belélegzésénél rá kell tapadnia az arcra. Ez alkalommal a kilégzőszelep helyes működéséről is meggyőződhetünk.

A népgázálarc feltöltéskor mindkét kezünk hüvelykujját akasszuk a belsejével testünk felé fordított álarctest halántékszalagjaiban, illesszük bele állunkat a húzzuk fejünkre a fejszalagokat. Felöltött gázálarccal nyugodtan, mélyen lélegezzünk, kilégzéskor hallani fogjuk a kilégzőszelep nyílódását.

Levételkor legelőször a nyakszalagot kapcsoljuk ki, ezután jobb kezünk hüvelykujját a nyomáscsökkentő lap alá dugva, a gázálcot toljuk le előre felé.

Használat közben a szemüvegek bepárasodnak. Ennek megakadályozására páramentesítő szappant (kenőcsöt) használunk.

Álcunk élettartamát megfelelő gondozással hosszabbíthatjuk meg. Tartsuk szem előtt, mert gázálcunknak mindig kifogástalan állapotban kell lennie.

A népgázálc *tárolása* legcélszerűbben a hordtáskában történik. Kályha, fűtőtest közelében vagy túlfűtött helyiségben a gázálcot tartani nem szabad. nyirkos helyen a penészesedés fenyeget. legajánlatosabb a gázálcot ruhás- vagy fehérműs szekrényben tartani.